

Fasismista

Alain de Benoist

(suomentanut Timo Hännikäinen)

Sarastus – helmikuu 1, 2015

Fasismille on ehdotettu lukemattomia määritelmiä. Yksinkertaisin on edelleen paras: fasismi on vallankumouksellinen politiikan muoto, jolla on kolme yhteensulautunutta luonteenomaista peruselementtiä: jakobiinityyppinen nationalismi, epädemokraattinen sosialismi ja autoritaarinen pyrkimys mobilisoida massoja.

Sikäli kuin fasismi on ideologia, se syntyi muokattaessa sosialismia materialismille ja kansainvälisyydelle vihamieliseen suuntaan. Se tavoitteli pääosin oikeistolaista äänestäjäkuntaa, mutta sen perustajahahmot olivat usein vasemmistolaisia. Rasismi ja antisemitismi eivät ole fasismin välttämättömiä osatekijöitä ([Zeev Sternhell](#)). Fasismin käytännön sovelluksiin ovat vaikuttaneet 1900-luvun alun historialliset tapahtumat (ensimmäinen maailmansota, Venäjän vallankumous), aikakauden yleiset raamit (maailmanlaajuinen yhteiskunnan modernisaatio) ja sen äänestäjäkunta (olennaisilta osin keskiluokka, jossa oli toisinaan mukana työväenluokkaisia aineksia).

Asemasodan kokemus sekä pettymys teknologiaan, kuten **Ernst Jünger** on aivan oikein kirjoittanut, ovat merkinneet perustavanlaatuisia murtumaa. Ensimmäisen maailmansodan aikana yhteiskunta näytti jakautuvan kahteen ryhmään: sotilaisiin ja muihin. Rintamalta palattuaan ensin mainitut tunsivat heille kuuluvan etuoikeuksia niihin nähden, jotka eivät olleet taistelleet. Taisteluihin osallistuneet olivat uskoneet yhteiskuntaan, jossa sotilashyveet (urheus, toverihenki, jatkuva uhrivalmius) vallitsisivat myös rauhan aikana. Luokkataistelulle perustuessaan patriottinen retoriikka voi olla vain pettävä illuusio.

Maailmansodan jälkeen nähtiin ensimmäistä kertaa yhtäaikainen nationalistinen hurmos ja sosiaalisten erojen (suhteellinen) katoaminen. Ensimmäisen maailmansodan myötä myös demokratianvastainen henki lopulta ”lakkasi hakemasta esikuviaan menneisyydestä” ([Georges Valois](#)). Räjähdysherkkä yhdistelmä. Samaan aikaan bolševikkivallankumous osoitti, että vallankumouksellinen liike voi nousta valtaan mobilisoimalla massat. Se kehittää ajatuksen uudesta ihmisestä ja kehittää uudenlaisen, papillistyyppisen poliittisen omistautumisen mallin: poliittisen apostolaatin. Muodot, jotka fasismi omaksui torjuakseen kommunismin uhkaa olivat usein samankaltaisia: ne jäljittelivät vastapuolen muotoja siinä määrin, että kykenivät tehokkaasti taistelemaan sitä vastaan ([Ernst Nolte](#)).

Ajoittain traditionalistisen (tässä yhteydessä tarkoittaa arkaaista) julkisivun takana fasismi oli perimmältään modernistinen: se kiihdytti ja vahvisti kaikkia tieteen ja teollisuuden kehityskulkuja, suosi teknokratian nousua ja antoi oman panoksensa talouden rationalisointiin ja hyvinvointivaltion luomiseen. Siinä määrin kuin fasismi oli kiinnostunut 1800-lukulaisen luokkajaon hävittämisestä ja toisaalta vallan saavuttamisesta millä tahansa teknologian ja tieteen tarjoamalla välineellä, se ei olisi voinut toimia toisin. Kuten **Adorno** ja **Horkheimer** jo toisen

maailmansodan aattona panivat merkille, fasismi, kommunismi ja New Deal -ohjelma olivat erilaisia versioita yhteiskunnallisesta uudistusprojektista, jossa valtio otti tehtäväkseen talouden rationalisoimisen ja yhteiskunnallisten suhteiden uudelleenjärjestelemisen.

Alusta saakka fasismin perustana oli moderni kolminaisuus: valtio-kansa-kansakunta. Kaikki sen ponnistukset pyrkivät tekemään synonyymejä näistä kolmesta temistä, jotka on nykyään erotettu toisistaan. Roomalaisen vitsakimpun merkin alla syntynyt fasismi halusi ennen kaikkea muistuttaa sitä. Niinpä se halusi yhdistää edellisellä aikakaudella vastakkain olleet yhteiskuntaluokat ja poliittiset perheet lujittaakseen kansakunnan yhtenäisyyttä. Tämä oli samanaikaisesti fasismin voima ja heikkous. Pakkomielteisessä suhtautumisessaan yhtenäisyyteen liike toimi keskittäjänä.

Pyrkinessään karkottamaan sisällissodan haamun fasismi synnytti absoluuttista vihanpitoa, joka jätti pirstoutuneen korjauskelvottoman perinnön. Sen jakobinismi, sen subjektiivinen nationalismi, on sen kaikkien epäonnistumisten lähde: yhtenäisyyteen pakottaja sulkee väistämättä ulkopuolelle sen, joka ei suostu pakotettavaksi yhtenäisyyteen.

Fasismia leimannut yhteisöhenki ei salli fasismin omia itseään. Fasismi ei tuottanut muuta kuin yhden version siitä. Fasismi pilasi yhteisöllisyyden vakaumuksella, jonka mukaan se täytyy herättää ja sitä täytyy ohjailta ylhäältä käsin, valtiollisesta perspektiivistä, ja todellinen yhteisöllisyys on yhteensovittamaton stasismin kanssa.

1900-luku oli epäilemättä fasismin ja kommunismien vuosisata. Fasismi syntyi sodasta ja kuoli sodassa. Kommunismi syntyi poliittis-sosiaalisessa purkauksesta ja kuoli poliittis-sosiaalisessa romahduksessa. Fasismi saattoi olla mahdollinen vain tiettyssä modernisaation ja teollistumisen vaiheessa, joka kuuluu nyt menneisyyteen ainakin Länsi-Euroopan maissa. Fasismin ja kommunismin aika on päättynyt.

Tämän hetken Länsi-Euroopassa ”fasismi” ei voi olla muuta kuin parodiaa. Ja sama pätee museaaliseen ”antifasismiin”, joka vastaa fasismin aaveeseen vielä anakronistisemmalla tavalla. Koska fasismin aika kuuluu menneisyyteen, sitä on nyt mahdollista käsitellä, moraaliseen närkästykseen tai omahyväiseen nostalgiaan sortumatta, yhtenä keskeisistä lehdistä juuri päättyneen vuosisadan historiassa.

-

Kirjoitus on ilmestynyt toukokuussa 2014 espanjalaisessa aikakauskirjassa ”Elementos: Revista de Metapolítica para una Civilización Europea, No. 67”.